

Функціонування державного внутрішнього фінансового контролю у 2020 році

Міністерство фінансів України відповідно до Бюджетного кодексу України та Положення про Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, визначає організаційно-методологічні засади та дає оцінку функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

Згідно зі статтею 26 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Міністерством фінансів України проведено аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах (міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласних та Київській міській держадміністраціях, інших головних розпорядників коштів держбюджету) у 2020 році. Результати такого аналізу засвідчили подальший прогрес у реформуванні системи державного внутрішнього фінансового контролю загалом та розвитку внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

Зокрема, спостерігається низка позитивних зрушень щодо організації та забезпечення здійснення внутрішнього контролю, у тому числі шляхом формалізації елементів внутрішнього контролю, їх складових та забезпечення практичного застосування під час виконання функцій та завдань.

Так, у 2020 році розпорядниками бюджетних коштів вживалися заходи з удосконалення системи внутрішнього контролю, зокрема:

- окремими розпорядниками створено відповідні робочі групи/комісії з організації та удосконалення внутрішнього контролю та управління ризиками;

- прийнято внутрішні розпорядчі документи щодо питань діяльності з управління ризиками;

- запроваджено нові заходи контролю або удосконалені існуючі;

- затверджено плани заходів щодо удосконалення функціонування та впровадження системи внутрішнього контролю, контролю з реагування на ризики;

- проведено навчальні заходи тощо.

Водночас діяльність з організації внутрішнього контролю не набула ознак системної, цілісної роботи. При цьому, типовими недоліками залишаються:

- незабезпечення цілісності системи внутрішнього контролю (її елементи є фрагментарними, функціонують окремо один від одного);

- відсутність єдиних підходів до планування діяльності;

- розгляд внутрішнього контролю як окремої діяльності чи заходу (управлінський контроль, нагляд, контроль за процесом використання бюджетних коштів чи своєчасністю виконання доручень тощо);

- діяльність з управління ризиками та здійснення моніторингу не інтегровано в управлінський цикл та не акцентовано на ключових ризиках, що можуть виникати у процесі виконання основних завдань.

Система внутрішнього контролю в основному побудована навколо дотримання відповідних нормативно-правових актів. Заходи контролю зосереджені не на ефективності реалізації ключових процесів, а на використанні бюджетних коштів, управлінні об'єктами державної власності та іншими ресурсами.

У звітному році низкою державних органів враховано рекомендації Мінфіну та приведено організацію діяльності з внутрішнього аудиту у відповідність до встановлених вимог, наприклад:

- вжито заходів для забезпечення незалежності підрозділів внутрішнього аудиту;

- підвищено спроможність підрозділів внутрішнього аудиту та укомплектовано посади внутрішніх аудиторів;

- покращились підходи до планування діяльності з внутрішнього аудиту;

- вжито заходів для зміни пріоритетів під час проведення внутрішніх аудитів (зокрема, продовжує зростати частка внутрішніх аудитів щодо оцінки ефективності);

- удосконалено підходи до забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту тощо.

Поряд з тим залишається низка проблем і недоліків у здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту в державних органах, найбільш поширеними з яких є наступні:

незабезпечення організаційної та/або функціональної незалежності структурних підрозділів внутрішнього аудиту, покладання на них функцій, не пов'язаних зі здійсненням внутрішнього аудиту;

високий рівень вакансій у підрозділах внутрішнього аудиту та випадки скорочення штатної чисельності працівників таких підрозділів;

недостатній рівень застосування ризик-орієнтованого підходу при плануванні діяльності з внутрішнього аудиту;

спрямованість аудиторських досліджень переважно на відповідність та фінансово-господарські аспекти діяльності;

недостатня реалізація на практиці заходів із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту тощо.

Інформацію про стан функціонування державного внутрішнього фінансового контролю з відповідними пропозиціями направлено Кабінету Міністрів України. Згідно із дорученням Віце-прем'єр-міністра України – Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 05.04.2021 № 13901/1/1-21 міністрам, керівникам інших центральних органів виконавчої влади, головам обласних, Київської міської державних адміністрацій доручено забезпечити належну організацію внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, вжити заходи до усунення виявлених недоліків та їх недопущення у подальшому.